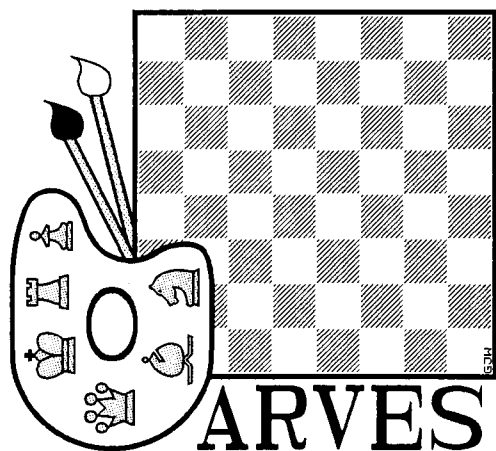

EBUR

Orgaan van de

ALEXANDER RUEB VERENIGING

voor Schaakeindspelstudie

Kwartalschrift, 17e jaargang, nummer 2, juni 2005

Redactioneel

door Harold van der Heijden

Op de laatste ARVES-ledenvergadering is besloten dat *EG* en *EBUR* zullen fuseren. Een en ander heeft nogal wat consequenties, en het is niet voor niets dat de vergadering ook een commissie heeft benoemd die de opdracht heeft meegekregen om voor de najaarsvergadering met een uitgewerkt voorstel te komen. De commissie is samengesteld uit redacteuren en bestuursleden: Harold van der Heijden (voorzitter), Peter Boll, Ed van de Gevel, Harm Benak en Jurgen Stigter. Deze fusie zal ook gepaard gaan met een algehele restyling en fraaiere productie.

In deze *EBUR* oude stijl valt er toch ook nog wel het nodige te genieten. Afgezien van het feit dat we de inhoud boven de vorm zullen blijven prefereren.

De doorbraak van Martin van Essen als Nederlands studiecomponist is inmiddels wel zowat (succesvol) afgerond. Op een Utrechts schaakforum onderhoudt hij als maanden de meeste levendige discussie over eindspelstudies ooit. En nu ontloopt hij zich ook nog als thema-deskundige door quasi-naïef de meningsverschillen tussen enkele experts aan de kaak te stellen.

Nestor Julien Vandiest blijft trouw aan zijn eindspelstudiepassies: Mann en diens dame-eindspelen.

John Beasley komt terug op de Porterfield Rynd - kwestie, die Harrie Grondijs in het

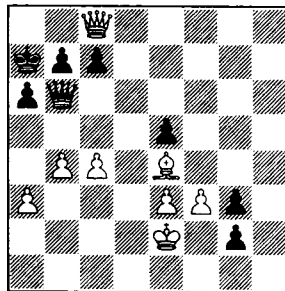
devenbernummer weer aanzwengelde. Grondijs op zijn beurt stelt in dit nummer een ander heikel punt aan de orde. Ik heb trouwens nu al besloten dat ik geen behoefte heb aan een oneindige discussie op dit gebied in *EBUR*.

Dan nog wat over een Zuid-Afrikaanse studie, het humortoernooi dat nu definitief is afgerond, maar toch nog doorloopt omdat we studies blijven plaatsen. Tenslotte besprekingen van studie-software (Freezer) en informatie over mijn eindspelstudie-database.

Flink wat informatie dus! Vanwege ruimtegebrek moest ik dit keer de rubriek "lezers schrijven" laten vervallen. Maar omdat ik hier toch wat ruimte over heb, meld ik u dat Pal Benko mij e-mailde over de bespreking van zijn 10.5 punts FIDE Album studie in het vorige nummer: "Thank you for your nice presentation of my endgame. Just for the record I mention I left out a thematic line: 1. ♖g5+ ♜f8 2. ♜b4+ ♜e7+ 3. ♜f6 ♜e4 4. ♜h5 ♜f3+ 5. ♜f5 and now 5... ♜e3!? 6. ♜b8+ ♜e8 7. ♜g6+ ♜g8 8. ♜c7 ♜e7 9. ♜f8+! (9. ♜d8+? ♜e8 10. ♜h4 ♜h3!) 9... ♜xf8 10. ♜d8+ ♜e8 11. ♜f6+ and mate". Inderdaad de moeite waard. Waarvan akte!

Onze landgenoot Loek van Wely werd enige tijd geleden in een toernooipartij met een leuke paardpromotie geconfronteerd:

Loek van Wely - Sjakgryar Mamedjarov, Spanje 2004

Wit aan zet

Curieus, maar wit met een stuk meer kan de g-pion niet stoppen. Echter: 39.c5 ♜b5+ 40.♔d3 g1♙+! (Want 40...g1♙? Faalt op 41.♔xb5 ♜h2+ 42.♔d3 ♜h7+ 43.e4 axb5 44.c6! (44.♜g4? ♜h2) 44...bxc6 45.♜g4 ♜h2 46.♜c8 met een aardige positionele remise, en met 40...♜xd3+? Maakt zwart het zich moeilijk: 41.♜xd3 g1♙ 42.c6 ♜b1+ 43.♜c3 ♜c1+ 44.♜b3 ♜xc6 45.♜g4) 41.♔d2 ♜c6? (Niet zo! Beter was 41...♔xf3+! 42.♔e2 ♔g1+ 43.♔d2 ♜c6 met winst) 42.♜g4? (Maar wit had nu echt 42.♔e4! Moeten doen: 42...♔xf3+ 43.♔xf3 ♜xf3 44.♜xc7 ♜f6 45.♜d6! ♜xd6+ 46.cxd6 ♜b6 47.♔e2) 42...♜xf3 43.♜g7 g2 44.♜xc7 ♜c6 45.♜xc6 bxc6 46.♔e4 ♔f3+! en wint.

Kopij voor het volgende nummer s.v.p. Voor:

1 september 2005

Jammer ... of toch niet?

door Julien Vandiest

Trouwe *EBUR*-lezers zijn er nu zo stilaan aan gewoon geraakt dat schrijvers dezes de loftrumpet afsteekt over een of ander werk van zijn 'historische' mentor: de grote Nederlandse studiecomponist C.W.W. Mann. Ik kan echter best vrede nemen met de benaming 'Mann freak'. Slaan we er het standaardwerk op na van Jan van Reek en Henk van Donk, *Carel Mann* (ARVES-boek 1991), dan vernemen we daar mordicus dat damesstudies die verschenen zijn na Manns dood (1928) maar weinig écht nieuws brengen. We lezen: 'Mann heeft bijna alles op dit gebied toegepast en zelfs vaak herhaald. Voor nieuwe studies zijn er nauwelijks mogelijkheden' (pag.64).

Harde taal, maar die ik enkel kan bijtreden. Al mijn vernieuwingspogingen ten spijt, heb ik het in tal van mijn studies vooral moeten hebben van een of andere onontgonnen ader, voorkomen in een bekende Mann-mijn. En ik meen niemand te beledigen door aan te voeren dat de damesoutput van andere componisten een soortgelijke inventaris oplevert. Maar of dit nu een reden is om er op dit bepaald terrein meteen mee te knippen...

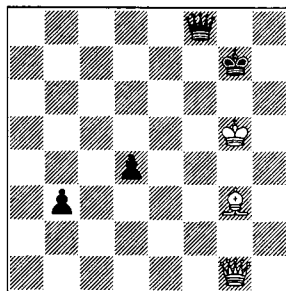
De laatste tijd werd er al meermaals opgemerkt - o.m. door ons aller 'AJR' - dat circa een derde van alle reeds verschenen studies als werd gekraakt. En het ligt voor de hand dat dit 'afvalpercentage'

nog een stuk hoger ligt bij damesstudies. Dat heeft natuurlijk te maken met de grote actieradius en maximale bewegingsvrijheid van dames. Ook die houten ladies kunnen zich beroepen op Verdi ('Dona è mobile'), wanneer ze het in hun hoofd krijgen eens een andere weg op te gaan dan de door de componist voorgeschrevene. En dan krijgen we te doen met het schrikbeeld van die laatste: een tweede winst- of remiseverloop, bekokstooft door een voorheen niet ontwaarde nevenduivel.

Tot mijn onsteltenis bleek dit onlangs het geval te zijn m.b.t. een Mann-studie die me bijzonder na aan het hart ligt en waarvan ik de winstmanoeuvre al meermaals had aangewend in een bepaalde variant van een of andere eigen brouwsel. Plots werd me de staart van een nevenduivel a.w.h. in de hand geduwd.

Het betreft hier een beslist glorieuze Mann-studie uit 1924 (*Tijdschrift*), de *EBUR*-lezer welbekend, en die de volgende opstelling heeft:

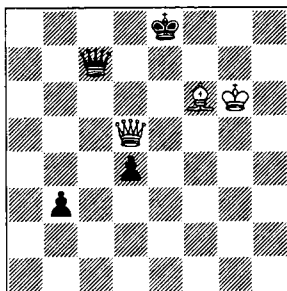
C.W.W. Mann
Tijdschrift 1924

1) Wit wint

Het loont de moeite de winstmanoeuvre op de voet te volgen. Die verloopt aldus: **1.♙e5+!** (Reeds subtiel, want het zal blijken dat 1.♙xd4? niet zou winnen: de d-pion mag niet van het bord verdwijnen - een nogal eens voorkomend geval van 'dudeergebied') **1...♖f7** (1...♖h7 2.♜b1+ ♔g8 3.♜g6+, of 1...♔g8 2.♖h5+ ♖f6 3.♜g6+ ♖e7 4.♙d6+) **2.♜f1+!** ♔g8 (2...♖e7 3.♙d6+, of 2...♖e8 3.♜b5+ ♖f7 - 3...♖e7 4.♙d6+ ♔xd6 5.♜b5+, of 3...♔d8 4.♜b8+ ♖e7 5.♙d6+ - 4.♜d5+ ♖e8 5.♜c6+ ♔d7 6.♜g6+ ♖e7 7.♙d6+) **3.♜c4+ ♜f7** (weer niet 3...♖h7 4.♜d3+ ♔g8 5.♜g6+) **4.♜c8+ ♜f8 5.♜g4!** (Die hinderlaagzet is een van Manns fraaiste vindingen. Hij heeft hem trouwens te pas gebracht bij meer dan één studie, vooral dan in de schitterende maljoetka ui 1913, voorkomend op pag. 25 van het geciteerde boek, namelijk: ♖h1, ♜c2, ♙g6; ♖h8 ♜g7)

5...♖e7+ (Hier toont pion d4 zijn reden van bestaan: zonder hem zou nu 5...♜c5! remise houden. De zet 6.♜f6+ ♜f8 7.♜g7+ ♜e8 8.♜f7+ ♜d8 9.♜g8+ ♜d7 voert dan tot niets, terwijl na 6.♖e6+ ♜f8 de loper niet op een nuttige manier ontpent kan worden: na een zet met de koning begint zwart eeuwig schaak te geven. En alleen de tekstzet brengt voorlopig redding. Men zie: 5...♜f7 6.♜c4+, enz., of 5...♜f7 6.♜h6+ ♜f8 7.♜d6+ ♜e8 8.♜c8 mat, of nog 5...♜c5 6.♜e6+ ♜f8 7.♜f6 en nu is 8.♜d6 fataal) 6.♜g6! ♜f8 (Opnieuw het enige zinvolle. Men zie weer: 6...♜xe5 7.♜c8+, of 6...♜f7+ 7.♜h6+, enz., of nog 6...♜h7 7.♜f6+ ♜h8 8.♜e6+, of ook nog 6...♜b4(a3) 7.♜e6+ ♜f8 8.♜d6+, of eindelijk 6...b2(d3) 7.♜c8+ ♜f8 8.♜e6+) 7.♜f5+ ♜e8 8.♜c8+ ♜d8 9.♜e6+ ♜e7 10.♜g8+ ♜d7 (of 10...♜f8 11.♜d5! zelfde voortzetting) 11.♜d5+ ♜e8 (11...♜c8 12.♜c6+ ♜d8 13.♜f6+) 12.♜f6! (En hier bewijst de dud op b3 zijn nut. Niet 12.♜d6? b2! 13.♜c6+ ♜d7 14.♜a8+ ♜d8 15.♜e4+ ♜d7 =) 12...♜c7 (Matveld d8 dient te worden bewaakt, maar 12...♜d7? 13.♜g8 betekent mat. En nu zou 12...b2 natuurlijk falen op 13.♜c6+ ♜d7 14.♜a8+). Thans is een stelling bereikt die een diagram verdient:

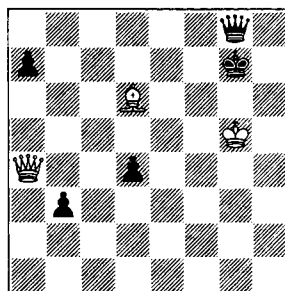

na 12...♜c7

Dit is dan de cruciale positie. Tot nu toe is alles even fraai en vlekkeloos verlopen. Mann zet nu verder met 13.♜b5+ ♜f8 14.♜b4+ ♜g8 15.♜xb3+ ♜f8 16.♜a3+ ♜e8 17.♜a4+ ♜e8 18.♜a8+, gevolgd door mat. Elegant en overtuigend, was het niet dat die voortzetting 6 zetten telt. En aangezien de neven-duivel er slechts 4 nodig heeft, is dit geen aangelegenheid, dunkt me, waar men zomaar direct mag overheenstappen.

Het komt er dus op aan na te gaan of men één van beide voortzettingen soms niet kan geëlimineerd krijgen. Verwonderlijk vond ik vrij snel een eenvoudige correctie: in de beginstelling een pion toevoegen op a7. Van de gelegenheid kan trouwens worden gebruikt gemaakt om een ander soort inleiding te bedenken:

J. Vandiest origineel In memoriam C.W.W. Mann

2) Wit wint

1.♜d7+! (De a-pion kan ook op a5 of a4 staan - met, in dit geval, een ander veld voor de witte dame - maar op a7 kan hij in principe ook geslagen worden en staat hij dus leuker. Niet 1.♜xd4+? ♜h7+ =, noch 1.♜e5+? ♜h7+, idem, noch 1.♜xa7+? ♜h8+ en zwart ontspringt de dans) 1...♜f7 (Thans niet 1...♜h8+ 2.♜h6 en 3.♜e5+ is fataal) 2.♜e5+ ♜g8 (2...♜f8 3.♜d8+ ♜e8 4.♜d6+ ♜f7 5.♜f6+ ♜g8 6.♜e5 ♜d7 7.♜g6+ ♜f8 8.♜d6+ een kleine variantenwinst m.b.t. de originele Mann) 3.♜c8+! ♜f8 4.♜g4! en nu gaat het verder als hierboven: 4...♜e7+ 5.♜g6 ♜f8 6.♜f5+ ♜e8 7.♜c8+ ♜d8 8.♜e6+ ♜e7 9.♜g8+ ♜d7 10.♜d5+ ♜e8 11.♜f6! ♜c7, en thans is de stelling van het eerste diagram bereikt, maar nu met een supplementaire pion op a7. Die laatste elimineert Manns voortzetting 12.♜b5+? ♜f8 13.♜b4+ ♜e8 14.♜a4+ ♜d7, en de winst is foetsie. Anderzijds, zagen we, haalt ook

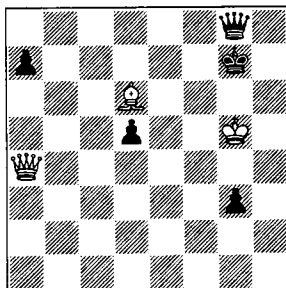
12. ♖e6+? niets uit na 12... ♜f8
 13. ♙e5 ♜c2+, en zwart geeft
 eeuwig schaak. Wat dan wél?
 De onmaskerde nevenduivel,
 die nu kan profiteren van het feit
 dat de witte koning in de
 rechterbovenhoek zijn bewe-
 gingsvrijheid behoudt. Dit
 wordt bewerkstelligd door de
 zet 12. ♙g5!!, die de verde-
 diging 12...b2 uitschakelt op
 grond van 13. ♖e6+ ♜f8
 14. ♙h6+ ♜g7+ 15. ♙xg7 mat.
 De 'preventieve' verdediging
 12...♜f8 zou nu worden
 afgestraft door 13. ♜a8+, terwijl
 12...♜d7 tot mat voert na
 13. ♜g8. Daarom moet zwart in-
 gaan op 12...♜b6+ (12...♜c2+
 verandert niets aan de zaak)
 13. ♙g7 (dreigt 14. ♜f7 mat)
 13...♜c7+ 14. ♙g8, en nu is er
 geen kruid meer gewassen tegen
 15. ♖e6+, bijv. 14...♜d7
 15. ♜a8+, en mat volgt.

Ik vind het natuurlijk niet leuk
 dat ik, in sommige mijner stu-
 dies die de Mann-manoeuvre
 bevatten, thans opgezadeld zit
 met een slotdual. Na de zet die
 hierboven 9...♜d7 is zal ik
 voortaan moeten schrijven:
 '10. ♜d5+, en wint'. Ook ben
 ik er bepaald niet blij om dat
 precies ik het euvel heb moeten
 blootleggen van het slotverloop,
 gepland door mijn 'mentor'.
 Maar dat de oorspronkelijke
 studie gered kan worden weegt
 daar ruimschoots tegenop. En
 ja, puristen gaan nu wellicht
 betreuren dat de beginstelling
 niet langer een miniatuurtje is
 maar dat de studie 'op zich' nu
 kan worden gered lijkt me toch
 meer te zijn dan een troostvolle
 bedenking. Tenslotte is er dat
 onvolprezen Almost Minia-

tures, vol prachtwerken die met
 acht stukken van doen hebben.

Het is wellicht interessant te
 noteren dat de studie, gezien als
 constructie, de componist wel
 wat armslag gunt. Zo kan men
 bijv. pion b3 doen verhuizen
 naar g3 en kan men pion d4 op
 d5 posteren, wat dan toelaat één
 van de drie duds tijdens de slot-
 fase op te ruimen. De begin-
 stand wordt dan:

J. Vandiest origineel

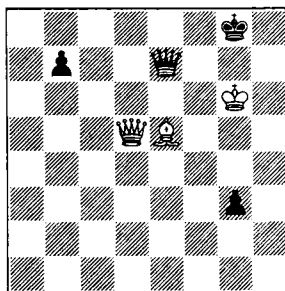

3) Wit wint

Na 1. ♜d7+ ... 4. ♜g4! verliest
 nu 4...♜c5 direct wegens
 5. ♖e6+ ♜f8 6. ♙d6+. Ander-
 zijds krijgen we dan 10. ♜xd5+
 ♜e8, en nu gaat 11. ♙d6? weer
 niet wegens 12...g2! Na 11. ♙f6!
 ♜c7 is 12. ♙g5! nu weer de
 enige winstzetvoortzetting.

Tenslotte kan men een amusant
 miniatuurtje puren uit de
 volgende stelling:

J. Vandiest origineel

4) Wit wint

Na 1. ♙f6! (Weer niet 1. ♙d6?
 g2!, enz.) 1...♜c7 gaat Manns
 voortzetting 2. ♜b5+? weer niet
 op (2...♜c6), terwijl de winstzet
 van hierboven 2. ♙g5? thans zou
 worden beantwoord door
 2...♜c6+. Winnend is nu enkel
 2. ♖e6+! ♜f8 3. ♙c3! (ver-
 hindert zowel 3...♜c6 4. ♙b4+,
 als 3...♜c2+) 3...♜e7 4. ♙b4!
 ♜xb4 5. ♜f7 mat.

[HH: Vandiest heeft al in *EBUR*
 no.1 v/1992 aangetoond dat in
 de oorspronkelijke studie van
 Mann ook de zet 13. ♜b5+ ♜f8
 14. ♜xb3! wint. Verder is het
 vermeldenswaardig dat in de
 Mann-studie van diagram 1 ook
 de zet 12. ♙h4! wint. Die dual
 gaat niet op in de studie van dia-
 gram 2, want faalt daar op
 12...b2! Die zet heeft zwart daar
 ook nodig na de poging
 11. ♙xd4? ♜c7 12. ♙f6 b2! en
 wit kan niet winnen].

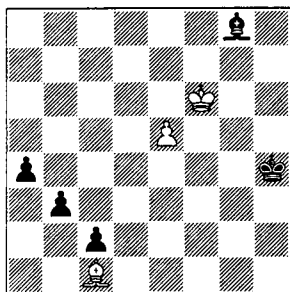
Wit begin en gelykop!

door Harold van der Heijden

ARVES-lid Dr. Albert van Tets, geboren Nederlander (Bussum, 1933) maar al zeer lang woonachtig in Zuid-Afrika, stuurt me met enige regelmaat versies/correcties van zijn studies. Het is me niet altijd duidelijk of deze voor publicatie bedoeld zijn, maar eind vorig jaar stuurde me hij met tot mijn grote genoegen een studie (en daarna nog een versie) die uitdrukkelijk bedoeld was voor ons clubblad.

De aanleiding is de volgende studie in de schaakrubriek van Anton Salverda in het blad *Beeld van Pretoria*:

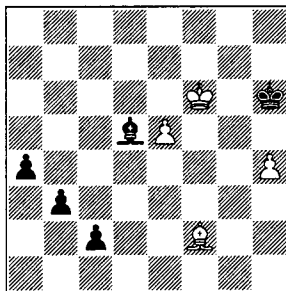
Albert van Tets
Beeld 23-10-2004

1) Remise

Ik citeer: 'Die hoof-variant: 1.e6! $\text{\textcircled{d}}\text{xe6}$ 2. $\text{\textcircled{e}}\text{e5!}$ $\text{\textcircled{g}}\text{g3}$ 3. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{f}}\text{f2}$ 4. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 5. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 6. $\text{\textcircled{a}}\text{a1}$ $\text{\textcircled{x}}\text{c1}$ en pat. 'n Fraaie samestelling!'

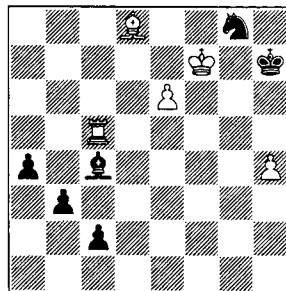
Albert van Tets
versie, origineel

2) Remise

1. $\text{\textcircled{d}}\text{e3+}$ $\text{\textcircled{x}}\text{h5}$ 2. $\text{\textcircled{d}}\text{c1}$ $\text{\textcircled{x}}\text{h4}$ (De stelling is nu bij hetzelfde als voordien in *Beeld*, maar de loper op d5 is bewegelijker) 3.e6 (De lange diagonaal moet geopend worden als een rode loper voor de koning) 3... $\text{\textcircled{g}}\text{g4}$ (Na 3... $\text{\textcircled{d}}\text{xe6}$ mag wit niet terugnemen, maar hij kan met 4. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$ $\text{\textcircled{g}}\text{g3}$ 5. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{f}}\text{f2}$ 6. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 7. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 8. $\text{\textcircled{a}}\text{a1}$ een bekende remisestelling, die Van Tets al in the *South-African Chess Player* van december 1973 behandelde) 4. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$ (4.e7? verliest een essentieel tempo, en zwart wint met de voortzetting 4... $\text{\textcircled{d}}\text{c6}$ 5. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$ $\text{\textcircled{f}}\text{f3}$ 6. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 7. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 8. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ a3+) 4... $\text{\textcircled{d}}\text{c6}$ 5. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{f}}\text{f3}$ 6. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 7. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 8. $\text{\textcircled{d}}\text{e3}$ (Of andere zetten met de loper 8.e7? wordt weerlegd met 8...a3+ 9. $\text{\textcircled{d}}\text{c-}$ $\text{\textcircled{x}}\text{c1}$) 8... $\text{\textcircled{d}}\text{d5}$ 9.e7 remise, bijv. 9... $\text{\textcircled{d}}\text{f7}$ 10. $\text{\textcircled{d}}\text{f4}$ a3+ 11. $\text{\textcircled{x}}\text{xa3}$ c1 $\text{\textcircled{w}}$ + 12. $\text{\textcircled{d}}\text{xc1}$ $\text{\textcircled{x}}\text{c1}$ 13.e8 $\text{\textcircled{w}}$ $\text{\textcircled{d}}\text{xe8}$ 14. $\text{\textcircled{x}}\text{xb3}$.

Albert van Tets
versie, origineel

3) Remise

'Een verdere uitbreiding. Hier staat de zwarte loper ook wat beter op c4. Het is nu duidelijk hoe de hoofdvariant moet eindigen, maar helaas is met de afname van de bewegelijkheid van de e-pion de oplossing wat gemakkelijker geworden. Het vinden van deze versie was echter de moeite waard'.

1. $\text{\textcircled{h}}\text{h5+}$ (1... $\text{\textcircled{h}}\text{xc4?}$ b2 wint, 1. $\text{\textcircled{h}}\text{g5?}$ $\text{\textcircled{d}}\text{h6+}$ wint, 1. $\text{\textcircled{d}}\text{g5?}$ b2 2. $\text{\textcircled{h}}\text{xc4}$ b1 $\text{\textcircled{w}}$ wint, 1. $\text{\textcircled{c}}\text{c7?}$ c1 $\text{\textcircled{w}}$ wint) 1... $\text{\textcircled{d}}\text{h6+}$ 2. $\text{\textcircled{h}}\text{h6+}$ $\text{\textcircled{x}}\text{h6}$ 3. $\text{\textcircled{d}}\text{g5+}$ $\text{\textcircled{h}}\text{h5}$ 4. $\text{\textcircled{d}}\text{c1}$ $\text{\textcircled{x}}\text{h4}$ 5. $\text{\textcircled{f}}\text{f6}$ $\text{\textcircled{g}}\text{g4}$ (5... $\text{\textcircled{d}}\text{xe6}$ 6. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$, en niet 6. $\text{\textcircled{x}}\text{xe6?}$, gaat over in de hoofdvariant met remise) 6. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$ (6.e7? verliest een essentieel tempo en zwart wint met 6... $\text{\textcircled{d}}\text{b5}$ 7. $\text{\textcircled{e}}\text{e5}$ $\text{\textcircled{f}}\text{f3}$ 8. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 9. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 10. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ a3+) 6... $\text{\textcircled{f}}\text{f3}$ 7. $\text{\textcircled{d}}\text{d4}$ $\text{\textcircled{d}}\text{xe6}$ (7... $\text{\textcircled{d}}\text{b5}$ 8. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 9. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 10. $\text{\textcircled{d}}\text{e3}$ of andere zetten met de loper, houdt remise, bijv. 10... $\text{\textcircled{d}}\text{c4}$ 11.e7 $\text{\textcircled{d}}\text{f7}$ 12... $\text{\textcircled{d}}\text{f4}$) 8. $\text{\textcircled{d}}\text{c3}$ $\text{\textcircled{e}}\text{e2}$ 9. $\text{\textcircled{b}}\text{b2}$ $\text{\textcircled{d}}\text{d1}$ 10. $\text{\textcircled{a}}\text{a1}$ remise (10... $\text{\textcircled{d}}\text{xc1}$ pat).

Porterfield Rynd and Saavedra revisited

by John Beasley

In recent years, we have seen the rediscovery of a claim by the former Irish champion Porterfield Rynd to have anticipated the famous Saavedra study in actual play against one Lt-Col W. Lynam (see for example *EBUR*, September 2001, pp 15-16), and John Roycroft's subsequent exposure of Rynd as a blatant plagiarist (*British Chess Magazine*, December 2001, pp 646-8, repeated later in *EG*). I was therefore very surprised to read Harrie Grondijs's article in the December 2004 *EBUR*, where the alleged game against Lynam was given a specific place and date ("Dublin 1890"). Could it possibly be true after all?

That Lynam was active in Dublin chess in 1890 is independently attested (see for example a reference in the *Dublin Evening Mail* for 20 March 1890, cited by Harrie on page 15 of his recent book *No Rook Unturned*), and it is entirely plausible that he played one or more games against Rynd. However, Rynd's claim that this position occurred in one of them was not made until 1895; was Lynam still in a position to confirm or deny its truth? I consulted the British Biographical Archive at the British Library, and I discovered that a William F. Lynam whose activity fitted that of our man had died on 17 August 1894 (fiche 708, entry 187, citing F.

Boase, *Modern English Biography*, 1892-1921, page 776, which in turn cited *The Shamrock* for 25 August 1894); and confirmation was provided by the quarterly British Army List (British Library shelfmark BS. 45/104), which included Lynam's name on the retired list in the issues for March and June 1894 but not in that for September. (It subsequently turned out that I could have saved my time, because when I obtained my copy of *No Rook Unturned* I found on pages 59-60 that Harrie had already established Lynam's year of death himself, but having done the work I might as well report what I found.) So Rynd had no independent witness for his claim, and his alleged opponent had died in the meantime.

There is more. In his *BCM* article, John Roycroft drew attention to another "game position", allegedly reached by Rynd, which was a blatant plagiarism of an endgame study by Cordes. Harold van der Heijden has subsequently drawn our attention to a third, which was an even more blatant plagiarism of an endgame study by Troitzky. The Troitzky plagiarism was exposed by Chigorin in *Novoye vremya* in 1896, the story was repeated in 64 - *Shakmatnye obozrenie* in 1996, and it is cited by Harrie on page 380 of *No Rook Unturned*.

There is more still. As a game position, the alleged "Rynd-Lynam" position is only superficially plausible. In 2002, I took the database of 1,111,429 games which had been supplied with ChessBase 7.0, and I searched it for positions with king, rook, and perhaps pawns against king and pawns with the king in the far corner and no other man within three squares. I found 157 such positions, but *in no case were the two kings on the same file*; typically, one side's king had shepherded a rook's pawn to promotion and had forced the defending rook to sacrifice itself while the other king busied himself on the far side of the board, and the two kings were therefore on different sides of the board. However, if the "Rynd-Lynam" position was deliberately composed as a lead-in to the Saavedra study, the White king *had* to be put on the unnatural square h5; even on g5, 1.♟f5 would have provided a simpler win. Even if there were no other grounds for suspecting Rynd of plagiarism, the internal evidence of the position itself, and the external evidence of a million genuine games, would suggest that "Rynd-Lynam" must be a composition and not a natural occurrence. The matter is discussed in further detail in the September 2002 issue of *British Endgame Study News* (page 212).

Let us summarize.

- 1) On the evidence of the Cordes and Troitzky studies, Rynd was a plagiarist. I don't think this can be disputed.
- 2) His claim to have reached the Saavedra position in play was

not made until after the death of his alleged opponent.

- 3) Even in the absence of other evidence, a close examination of the "Rynd-Lynam" position itself, and a search for a similar position in a million genuine games, would suggest that it

must be a composition and not a natural occurrence.

In short, Rynd was no more than a petty liar and a stealer of other people's work, and his name should cease to be mentioned in connection with this study.

Experts on Excelsior

by Martin van Essen

When reading commentaries accompanying chess compositions it strikes me how much emphasis is laid on 'themes'. Sometimes one gets the impression that almost every idea or manoeuvre has got a name badge attached. 'Thematic' is an adjective that is (seemingly) used in and out of season. But do we really *know* those themes? The seventh WCCT saw lots of discussion, incomprehension and erratic interpretation of the theme involved. I pretend to know at least a few themes, but then lately someone asked me what is exactly an 'Excelsior'¹. I returned a standard (read: cheap) though apparently satisfying answer. However, I realised I knew next to nothing about it. For me, the big question was whether, in order to ful-

fill the Excelsior-theme, it is required that the pawn's journey proceeds *necessarily* unbrokenly, or if the pawn is allowed to have a rest. If someone would travel 42 kilometers by foot in six hours, would he then complete a marathon? In New York he would, in Rotterdam he wouldn't. Hence I raised my finger. It was great fun to read the differing(!) answers and motivations from the experts I asked, and I will write about them below.

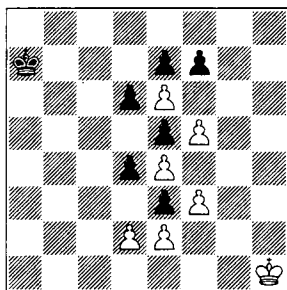
For me it was natural 'just to ask' **Harold van der Heijden** about it. As usual he provided a (volumetrically) stout reaction, with lots of examples. He showed me an over-the-board game in which he (Black) queened on his 10th move

(White immediately resigned), but Tim Krabbé's Chess Curiosities website offers a game Casper-Heckert starting with: **1.e4 ♖f6 2.♙c3 d5 3.e5 d4 4.exf6 dxc3 5.d4 cxb2 6.fxg7 bxa1 ♜7.gxh8 ♜** and after *White's seventh move both sides already had a lasting extra queen*. This example nicely illustrates the problem: Black's d-pawn marches undisturbedly towards a1, while White's e-pawn twice breaks to get the moves ♙b1-c3 and d2-d4 thrown in. Black has clearly achieved an Excelsior, but did White? In principle, says Harold, the pawn must play without pausing (not necessarily starting with the double move). 'Otherwise every promotion would be an Excelsior'². The same argument by Bert van der Marel and Tim Krabbé ("Af-

- 1 The name stems from a poem by Henry Wadsworth Longfellow, which, accompanied with an illustrating study by Korolkov, can be found in *Test Tube Chess* by John Roycroft (1972).
- 2 Harold urged me to stress that his remark concerns games and/or compositions in which the promoting pawn comes from the second rank.

ter all, we should pay honour to Loyd's primordial example"). Some mutual pawn races (1.a4 h5 2.a5 h4 etc.) do not fill Harold with 'Excelsior-feelings', so he says. For me, it still counts as an Excelsior, but the addition to the artistic experience and validation of the composition because of the presence of this theme might be quite limited, I can imagine. In this light, the 'double helix' by Jan van Reek, deserves a special mention though, Harold reminds me. It has been mentioned indeed.

**Jan van Reek
commendation *Shakhmaty v*
SSSR 1969**

Win

1.dxe3 fxe6 (both sides have parked a triple pawn on the same file, again I refer to Tim Krabbé)
2.exd4 exf5 3.dxe5 fxe4 4.exd6 exf3 5.dxe7 fxe2 6.e8♔ Excelsior! White wins.

Nevertheless, Harold accepts that 'within certain limits' interruptions of the pawn's walk are allowed. He feels supported by Yochanan Afek ("I strongly feel that Harold's liberal approach is the right one. The themes are tough enough even without the extra restrictions").

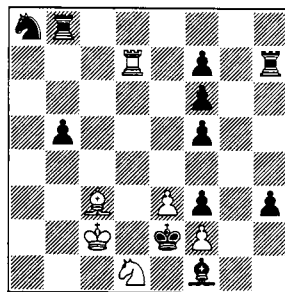
The spectrum of opinions regarding the Excelsior-theme is broad and stretches from quite liberal to quite 'purist'. If we pass the microphone to John Roycroft, then he says: "My view in this case is that a 'true' Excelsior requires consecutive (unbroken) moves from the second rank, as in the eponymous Sam Loyd 5-mover. It's OK if the first move is one-square (and promotion in 6)³, but I'm unhappy to accept the case of a P starting on its third rank." His motivation lets us componists look into a mirror: "To accept 'weaker' definitions is (always) to cheapen the 'true' definition and hence reduce the value of the achievements of the composers concerned. Usually there is a self-promoting(!) desire by a composer to have 'his' work accepted within a praiseworthy definition, and that is never good news." There can be no doubt about his place in the spectrum, nor about that of -

again- **Tim Krabbé** when he poses:

- A 5-step Excelsior starting on the third rank is alright with me.
- If the march is interrupted by a systematic manoeuvre, then it also counts as an Excelsior.

Two very interesting remarks. He supports them by two examples (moreovers) that I cannot withhold from the reader:

**A. Popandopulo
Bulletin Moscow Central
Chess Club 1978**

Mate in 18

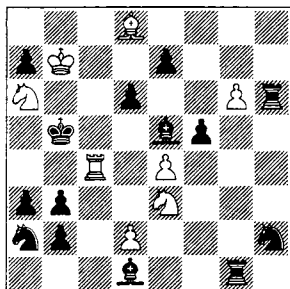
1.♞d2+ ♖e1 2.♞d3+ ♖e2 3.e4 f4 4.♞d2+ ♖e1 5.♞d4+ ♖e2 6.e5 f5 7.♞d2+ ♖e1 8.♞d5+ ♖e2 9.e6 f6 10.♞d2+ ♖e1 11.♞d6+ ♖e2 12.e7 ♘c7 13.♞d2+ ♖e1 14.♞d8+ ♖e2 15.e8♔+ ♘xe8 16.♞d2+ ♖e1 17.♞d6+ ♖e2 18.♞e6 mate.

Strictly not an Excelsior I would say. However, the Excelsior-ex-

3 It is interesting that Harold van der Heijden's view of an 'ideal' Excelsior (6 moves!) differs from that of John Roycroft's and, I suspect, many others' (5 moves). Harold has combined the 'festina lente'-theme with the Excelsior-theme in a number of studies. By the way, according to Harold van der Heijden, the Dutch IM **Hans Böhm** is notorious in speed chess for his ability to perform 4-move(!) Excelsiors.

perience from this 'near-Excelsior' might be more intense compared to some 'banal' mutual pawn races. As already said, Harold considers accidental pawnwalks that happen to be unbroken and / or complete hardly to be an Excelsior if it is not put central as a deliberately aimed for theme.

H.P. Rehm
1st prize *The Problemist* 1979

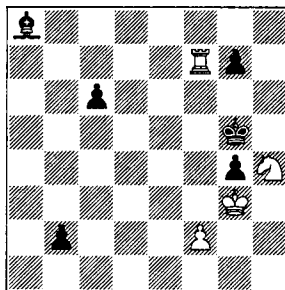
Mate in 13

1. ♖c7+ ♜a5 2. ♜cd5+ ♜b5 3.d4 Threatening 4. ♜b4+! ♜xb4 5. ♜c3 mate. 3...b1 ♞ A tasty extra tidbit, this knight promotion. Now the white knight has to redirect, in order to set up the next threat. 4. ♜c7+ ♜a5 5. ♜e6+ ♜b5 6.dxe5 And that threat is now 7. ♜d4 mate. 6...♜f3 And again the white knight has to move: 7. ♜c7+ ♜a5 8. ♜a6+ ♜b5 9.exd6 Intending 10. ♜c5+ ♜a4 11. ♜a5 mate, while 10...exd6 enables White to proceed with 11. ♜c7+ ♜a5 12. ♜e8+ ♜b5 13. ♜xd6 mate. Black has to free b3 for the king. 9...b2 10.dxe7 Now

immediately a new threat: 11.e8 ♜ mate. 10...♜gxg6 Enables intervention on c6. But a with a final knight tour White carries out a counter-intervention: 11. ♜c7+ ♜a5 12. ♜e6+ ♜b5 and finally: 13.e8 ♜ mate.

Unlike in Popandopulo's problem Rehm's glory pawn does start on the second rank, but still its moves are disconnected. According to Tim Krabbé this is still admissible because of the *systematic manoeuvre* that separates the pawn moves. In my current⁴ view even this (interesting) condition is unnecessary. The following study has led me to this:

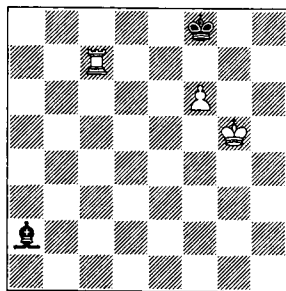
A. Ivanov
1st Prize Victory-45AT 1990

Win

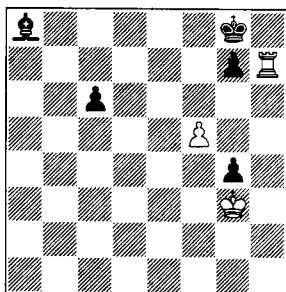
1.f4+ ♜h6 1...gxf3 2. ♜xf3+ ♜g6 (otherwise 3. ♜d2) 3. ♜e5+ and 4. ♜f1 wins. 2...♜f8! b1 ♜ 3. ♜h8+ ♜h7 4. ♜f5+ ♜g6 5. ♜e7+ ♜h6 6. ♜g8+ ♜g6 7.f5+ ♜f7 8. ♜xh7 ♜xg8 A continuation like 9. ♜h2 c5 10. ♜xg4 springs to mind, but

Black can defend by preparing g7-g6, in order to force the white pawn to f6. The following position is a draw namely:

analysis

White to move cannot win. On 1. ♜g6 comes 1...♜b1+ 2. ♜h6 ♜a2 and 1.f7 is met by 1...♜g7! =. He can also not push the Bishop off the a2-g8 diagonal. But this is off-topic, so quickly back to the study:

Position after 8...♜xg8

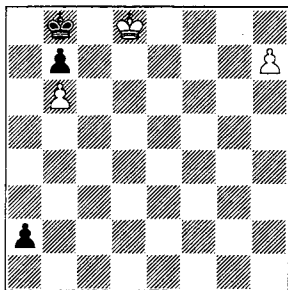
9.f6!! c5 9...♜xh7? 10.f7; 9...gxf6? 10. ♜a7. The text move 'hopes' for 10. ♜xg7+? ♜f8 = 10. ♜h8+! ♜xh8 11.f7 and a

4 At first I opined that an Excelsior should consist of consecutive moves, if only to keep the definition clear. But for a composition (unlike an over-the-board game) this demand can be relaxed without loss of clarity.

winning Excelsior has been successfully executed that, if you want, can become a physical fact by adding 11...♙d5 12.f8♘.

An impressive example of guiding a pawn from second rank to promotion. Though the pawn moves do not occur unbrokenly, I consider this study to be a billboard for the Excelsior-theme⁵. I do not agree with the argument that in fact every promotion would be an Excelsior. Take for example the famous Joseph-study:

D. Joseph
British Chess Magazine 1922

Win

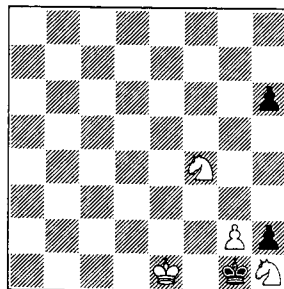
White wins with 1.h8♘, as known. A promotion, but as during the solution no pawn

march starting from the second rank is displayed, I do not consider this an Excelsior⁶.

So finally, what is an Excelsior? Well, take your pick from above! If that does not satisfy the reader, does he really want to be so strict towards the Excelsior and live with the consequences? If I may paraphrase from correspondence with John Roycroft: "Indeed I am a purist, but not so much so that I want everything to be defined and regimented, which is in most cases both impossible and undesirable: my (general, moral) view is that we should be clear on our principles and should decide every case on its merits - if we breach a principle we should acknowledge this and honestly say so. What we should never do is claim that we are behaving honestly and fairly when we are not."

Please allow me to conclude with a not yet officially published miniature problem that I have made a couple of years ago. Admittedly not of competitive standard, but still a personal favourite.

Martin van Essen
original

Mate in 7

1. g4 h5 2.g5 h4 3.g6 h3 4.g7 ♖xh1 5.g8♙ ♜g1 6.♞e2+ ♜g2 7.♙d5 mate.

I owe special thanks to (alphabetically) Harold van der Heijden, Tim Krabbé and John Roycroft for their extensive contributions, help, examples and corrections and also to Yochanan Afek and Bert van der Marel for sharing their views. In this light, this article resembles a 'composition' (but then in the meaning of 'assembly'), rather than a piece of prose.

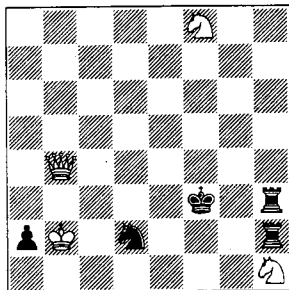
- 5 The rook sacrifice 10.♞h8+. Perhaps true, but all this is dwarfed by the geometrically longest possible check-lifting interposition (♞)b1-h7 on Black's third.
- 6 Why Joseph did not extend this to an Excelsior-version remains a mystery. An unknown composer published one year later in *Ceskoslovenska Republika*, this position: ♜d8, b5, h2; ♜a7, a6, b7; White wins. 1.b6+ ♜b8 2.h4 a5 3.h5 etc. From: *Test Tube Chess* (John Roycroft, 1972). Roycroft himself considers this mundane use of Excelsiors rather undesirable and distracting from the central '(Joseph-)theme'.

Humor Tourney VI

by Harold van der Heijden

As was made clear in the announcement of the tourney, we continue to publish the studies despite the fact that the final award is already known.

Martin Minski (Germany)

118) Draw

1. ♖c3+! (Try: 1. ♕xa2? ♖c4+! 2. ♖a1 ♙h1+ 3. ♖a2 ♙h2+ 4. ♖b3 ♙b1+ 5. ♖xc4 ♙h4+! wins, 1. ♖a1? ♙e2! 2. ♖b7+! ♖e4! 3. ♖f7+ ♖g2! 4. ♖g6+ ♖xh1 5. ♖e6 ♙hh2 and Black mates, 1. ♖b7+? ♖e4+! 2. ♖a1 ♙xh1+ 3. ♖xa2 ♙h2+ and wins the Queen) 1... ♖g2 2. ♖xd2+! (2. ♖c6+? ♖g1! 3. ♖c5+ ♖xh1 4. ♖c1+ ♖f1+ 5. ♖a1 ♖g1 6. ♖e6 ♙b3! →, 2. ♖g3? ♖f1! 3. ♖e2 ♙xc3 4. ♖xc3 ♖f3+ 5. ♖a1 ♖e3 6. ♖xa2 ♖d3 7. ♖e6 ♖d2! and Black wins, e.g. 8. ♖b2 ♖c4++! 9. ♖b3 ♙b2+, or 8. ♖c5+ ♖c4 9. ♖b7 ♖b3 10. ♖a5+ ♖a3), and now:
A) 2... ♖xh1 3. ♖xh2+! ♙xh2+ 4. ♖a1 and Black is in zugzwang 4... ♖g1 (4... ♖g2 5. ♖xa2! =, 4... ♙h8 5. ♖d7! ♙a8 6. ♖b6! ♙a6 7. ♖d5! ♖g2 8. ♖b4 ♙a7 9. ♖xa2, or 6... ♙a5 7. ♖c4

♙a7 8. ♖d6! ♖g2 9. ♖b5 ♙a8 10. ♖c3 ♖f2 11. ♖xa2 ♙b8 12. ♖c3) 5. ♖g6! (A surprising move since the Knight seems to move in the wrong direction. Actually we now have a reciprocal zugzwang in which White has to choose between square e5 and f4 depending on the black move. Other knight moves lose: 5. ♖d7? ♙h7! 6. ♖e5 ♙a7! 7. ♖d3 ♖f1! 8. ♖c1 ♖e1! 9. ♖xa2 ♙b7! 10. ♖c3 ♖d2! with a won endgame, e.d. 11. ♖d5 ♙b5 12. ♖c7 ♙c5 13. ♖e6 ♙e5 14. ♖d4 ♙e4 15. ♖b5 ♖c2 16. ♖a3+ ♖b3 17. ♖b1 ♙e2 winning the knight, or 5. ♖e6? ♖f1! 6. ♖c5 ♖e1! 7. ♖d3+ ♖d2 8. ♖b4 ♖c3 9. ♖xa2+ ♖c2 10. ♖b4+ ♖b3) and two further lines:

A1) 5... ♖f1 6. ♖e5! ZZ ♙c2 (6... ♙d2 7. ♖c4! ♙e2 8. ♖b2! =) 7. ♖d3! ♖e2 8. ♖b4! ♙d2 9. ♖xa2! draws, e.g. 9... ♖d3 10. ♖b1 ♖c4 11. ♖c1 ♖c3 12. ♖a2+ ♖b3 13. ♖c1+ ♖a3 14. ♖a1 ♙b2 15. ♖d3 ♙c2 16. ♖b1 ♖b3 17. ♖c1+ ♖c3 18. ♖a2+ ♖b3 19. ♖c1+ repeats (all White moves are unique), or:
A2) 5... ♙e2 6. ♖f4! ♙d2 7. ♖e2+! ♖f2 (7... ♙xe2 stalemate) 8. ♖c3! ♖e3 9. ♖xa2! see previous line.

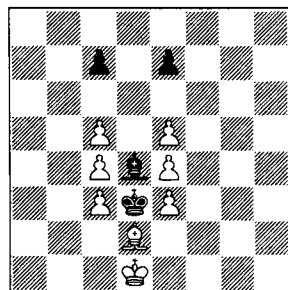
B) 2... ♖g1 3. ♖f2! (Now 3. ♖xh2+? ♙xh2+ 4. ♖a1 ♖xh1 is a zugzwang with White to move, e.g. 5. ♖g6 ♖g1! 6. ♖e5 ♖f1! 7. ♖d3 ♖e2! 8. ♖b4 ♖d1! 9. ♖xa2 ♖c2! 10. ♖b4+ ♖b3 wins, or 3. ♖f7+? ♙xf2+ 4. ♖xf2 ♙a3!) 3... ♙xf2 4. ♖xf2+ ♖xf2

5. ♖xa2 draws. But White still has to be careful: 5... ♖e3 6. ♖e6 ♙h6 7. ♖c7 ♖d4 8. ♖b5+ ♖c4 9. ♖a3+ ♖c3 10. ♖b1+ ♖c2 11. ♖a3+ ♖c3 12. ♖b1+ ♖b4 13. ♖b2 ♙h2+ 14. ♖c1 ♖b3 15. ♖d2+, or 5... ♙h6 6. ♖b3 ♖e3 7. ♖c4 ♙f6 8. ♖d7.

After a combination involving a queen sacrifice, White tries to get reach a reciprocal zugzwang position with Black to move (line A). Black can postpone capturing the piece, trying to get White into a zugzwang. In that case, White sacrifices the piece on a different square, and manages to obtain a drawn Knight versus Rook ending (line B).

HH: no anticipations.

Aljemkul Botokanov
(Kirgizstan)

119) Draw

Retro-analyses shows that it is Black to move: 1... ♙xc3 (1... ♙xc5 2. e6 ♙xe3 3. ♙e1 ♙c5 4. e5 ♖e4 5. ♖e2 ♖xe5 6. ♖d3 ♖xe6 7. ♖e4 =) 2. ♙xc3 (2. ♙c1? c6 3. e6 ♙b4 4. ♙b2

♙xc5 5.e5 ♙xc4 --+) 2...♙xc3 3.♙e2 ♙xc4 4.c6 ♙c5 5.♙d3 ♙xc6 6.♙c4 ♙b6 7.♙d5! c5! 8.♙c4 ♙c6 9.e6 ♙b6 10.e5 ♙c6 11.e4 ♙b6 12.♙d5 ♙b5 stalemate, or 8...e6 9.♙b3 ♙b5 10.♙c3 c4 11.♙d4 ♙b4 stalemate.

If Black plays 1...♙xe3 we have, of course mirrored, the same lines with the two stalemates.

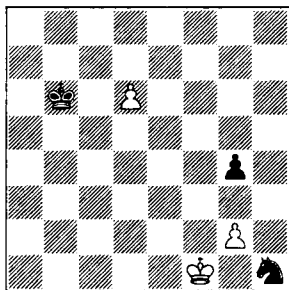
HH: N.Grigoriev, 2nd prize *Shakhmaty Listok* 1929; ♙h1, b3, b4, b5; ♙b8, b7, d6; draw: 1.♙g2 ♙c7 2.♙f3 ♙d7 3.♙f4 ♙e6 4.♙e4 b6 5.♙d4 d5 6.♙e3 ♙e5 7.♙d3 d4 8.♙c4 ♙e4 stalemate, or 4...d5+ 5.♙d4 ♙d6 6.b6 ♙e6 7.b5 ♙d6 8.b4 ♙e6 9.♙c5 ♙e5 stalemate.

A.Davranjan, 2nd Prize *Shakhmaty v SSSR* (theme tourney) 1985; ♙h1, a2, a3, a4, g3, g4; ♙a8, a7, c7, g5; draw: 1.♙g2 ♙b7 2.♙f3 and now 2...♙c6 3.♙e4 ♙d6 4.♙d4 c5+ 5.♙c4 ♙c6 6.a5 ♙d6 7.a6 ♙c6 8.a4 ♙d6 9.a5 ♙c6 10.a4 ♙d6 11.♙b5 ♙d5 stalemate, or 2...c5 3.♙e4 ♙c6 4.♙e5 a6 5.♙e4 ♙d6 6.a5 ♙c6 7.a4 ♙d6 8.a3 ♙c6 9.♙d3 ♙d5 10.♙c3 c4 11.♙b4 ♙d4 stalemate, or here 4...a5 5.♙e4 ♙d6 6.♙d3 ♙d5 7.♙c3 c4 8.♙d2 ♙d4 9.♙c2 c3 10.♙b3 ♙d3 stalemate.

A.Botokanov (!), 4th Prize *Shakhmaty v SSSR* (theme tourney) 1985; ♙f1, e3, e4, e5, g3, g4, g5; ♙f3, e6, g6; draw: 1.♙e1, and ♙xg3 2.♙e2 ♙xg4 3.♙f2 ♙xg5 4.♙g3 ♙h5 5.♙h3 g5 6.♙g3 g4 7.♙f4 ♙h4 stalemate, or 1...♙xe3 2.♙d1 ♙xe4 3.♙e2 ♙xe5 4.♙e3 ♙d5 5.♙d3

e5 6.♙e3 e4 7.♙f4 ♙d4 stalemate.

Valery Kalashnikov & Sergey Osintsev (Russia)

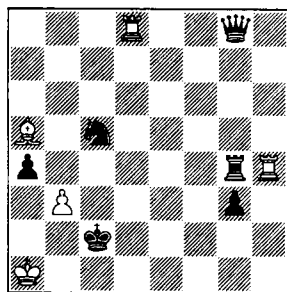
120) Draw

The natural 1.♙e2? fails to 1...♙c6 2.♙e3 ♙xd6 3.♙f4 g3 with a hopeless position. Instead, the w♙ goes on a 'ridiculous' course: 1.♙g1! ♙g3 2.♙f2 ♙f5 (2...♙h5 3.♙e3 ♙c6 4.♙e4! ♙xd6 5.♙f5! (5.g3? ♙e6 --+) 5...g3 6.♙g4 =) 3.♙e2 (Now, in comparison with the try, the position only seem worse, considering that the b♙ is now at f5 instead of h1) 3...♙c6 4.♙d3 ♙g3 (4...♙xd6 5.♙e4 ♙e6 6.♙f4! ♙h6 (6...g3 7.♙e4 ♙f6 8.♙f4 positional draw) 7.♙g5! ♙e5 8.♙xh6 ♙f4 9.♙h5 ♙g3 10.♙g5 =) 5.♙e3 ♙h1 (Now b♙ has returned to h1. If we compare the situation with the initial position the only difference is that w♙ moved from f1 to e3; a Knight move! and the b♙ to c6) 6.♙f4! (6.g3? ♙xd6! 7.♙f4 ♙f2 8.♙e3 ♙h3 --+) 6...g3 7.♙e5 (and the pawn is protected. The w♙ now moved from f1 to e5 and Black has only

made two moves: ♙c6 and g3) 7...♙d7 8.♙d5 ♙f2 9.♙e5! (9.♙c5? ♙e6! 10.♙c6 ♙d3 11.d7 ♙e5+ --+) 9...♙h1 10.♙d5 positional draw.

HH: no anticipations.

Leonid Topko (Ukraine)

121) Draw

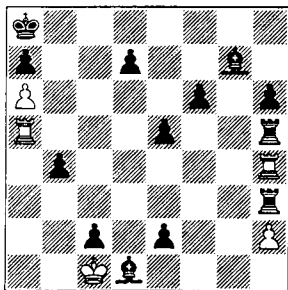
1.♙d2+! (1.♙xg8? ♙xb3 --+) 1...♙xb3 2.♙b2+ ♙a3 (2...♙c4 3.♙xg4+ ♙xg4 4.♙b4+ =) 3.♙xg4 ♙b3+! (3...♙xg4 4.♙a2+ ♙b3 5.♙b2+ ♙a3 6.♙a2+ =) 4.♙xb3+ ♙xb3 5.♙b4+! ♙xb4 6.♙xg3+! (6.♙xb4? ♙xb4 --+) 6...♙b3 7.♙d3! (7.♙xb3+? ♙xb3 --+) 7...♙xd3 draw.

HH: Of course the basic stalemate is well-known, e.g. F.Joseph, *Belgisch Schaakbord* 1968; ♙a1, ♙e5; ♙a3, ♙b4, a4; draw: 1.♙e3+ ♙b3 2.♙d3 ♙b4 (2...♙xd3 stalemate) 3.♙xb3+ draws.

More sophisticated versions with a piece playing to b4 (although not such a sacrifice out of the blue) are: I.Krikheli, 1st Hon.Mention 64-*Shakhmatnoe Obzrenie* 1983; ♙a1, ♙d1,

♙f6; ♘c4, ♙b7, a4, b5; draw:
1. ♙f4+ ♘b3 (1... ♘c5 2. ♙f5+
♘b6 3. ♙f6+ ♘c5 4. ♙f5+ ♘b4
5. ♙xb5+ ♙xb5 6. ♙b1+)
2. ♙b1+ ♘a3 3. ♙g1 b4 4. ♙xb4
♙xb4 5. ♙g3+ ♙b3 6. ♙d3 ♘b4
(6... ♙xd3 stalemate) 7. ♙xb3+.
V. Chernous, *Shakhmatnaja
Kompozitsia* 1999; ♘h1, ♙b1,
♙b5; ♘h3, ♙g8, ♘h6, h4;
draw; 1. ♙d7+ ♘g4 2. ♙xg4+
♙xg4 3. ♙b3+ ♙g3 4. ♙e3! ♘g4
(4... ♙xe3 stalemate) 5. ♙xg3+
draws.

Reinhardt Fiebig (Germany)

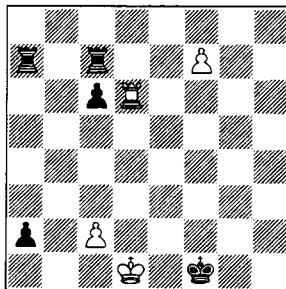
122) Draw

White should play the right Rook: 1. ♙c5? ♙c3 2. ♙xc3 bxc3 3. ♙c4 ♘b8 4. h4 ♙g5 5. h5 ♙g6 6. hxg6 ♙f8 7. g7 ♙a3 mate!. Therefore 1. ♙c4! ♙c3 2. ♙xc3 bxc3 3. ♙c5! ♘b8 4. h4 ♙g5 (4... e1 ♙ 5. ♙c8+ ♘xc8) 5. h5 ♙g6 6. hxg6 ♙f8 7. g7 (The difference with the try is that the w♙c5 now prevents the Bishop to play to a3) 7... ♙xc5 8. g8 ♙(♙)+ and quickly stalemate, e.g. 8... ♘c7 9. ♙c8+ ♘b6 10. ♙xc5+ ♘c5 stalemate.

HH: Despite the fact that the h-file is completely blocked, white white pawn succeeds to promote. Try.

As the author himself indicated, he did use the idea before: R.

Fiebig, *Problem-Forum* 2000; ♘a1, ♘d3, a2, h2; ♘a3, ♙h5, ♙b4, ♙h3, ♘g7, ♘g8, a4, c3, c5, e6, g3, h6; draw: 1. ♘e1 ♙f5 2. h4 ♙g5 3. h5 ♙g6 4. hxg6 ♘h5 (4... ♘e8 5. g7 ♘g6 6. g8 ♙ ♙a5 7. ♙g4 ♙h7 8. ♙e4 ♙xe4 9. ♘c2+ ♙xc2 stalemate) 5. g7 ♘g6 6. g8 ♙ ♘xg8 (6... ♙a5 7. ♙g4 ♙h7 8. ♙e4 ♙xe4 9. ♘c2+ ♙xc2 stalemate) 7. ♘c2+ ♙xc2 stalemate.

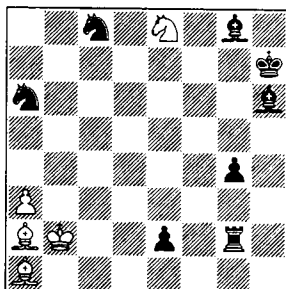
Eugene Fomichev &
Anatoly Skripnik (Russia)

123) Win

1. f8 ♙+ ♙f7 (1... ♘g2(1) 2. ♙g6+ mates) 2. ♙f6+! (1st humorous situation: sandwich) 2... ♘g2 (2... ♘g1 3. ♙c5+ again mates, 2... ♙xf6 3. ♙xf6+ ♘g2 4. ♙xc6+ winning b♙a7) 3. ♙g8+! (3. ♙g6+? ♘f1 4. ♙f6+ loss of time) 3... ♙g7 (3... ♘h1 4. ♙h6 mate) 4. ♙g6+! (2nd sandwich) 4... ♘h1 (4... ♙xg6 5. ♙xg6+ ♘h3 6. ♙d3+ winning b♙a7) 5. ♙h8+! (5. ♙h6+? ♘g1 6. ♙g6+ loss of time) 5... ♙h7 Now a 3rd sandwich would be a mistake: 6. ♙h6+? ♘g2 7. ♙xh7 a1 ♙+! 8. ♙xal ♙xal+=. White wins after the surprising 6. ♙a1! threatening mate. Black has not good defence, e.g. 6... ♙h2 7. ♘c1.

HH: systematic manoeuvre of w♙, b♙ and w♙. Compare V. Kalandadze, 2nd/3rd Prize Latvia ty 1975; ♘b4, ♙c2, ♙f2, d7, h4; ♘e1, ♙a7, ♙c7, a2, b2, c6, h2, h6; win: 1. ♙ce2+ ♘d1 2. d8 ♙+ ♙d7 3. ♙d2+ ♘c1 4. ♙c2+ ♘d1 5. ♙fd2+ ♘e1 6. ♙e8+ ♙e7 7. ♙e2+ ♘f1 8. ♙f8+ ♙f7 9. ♙f2+ ♘g1 10. ♙g8+ ♙g7 11. ♙g2+ ♘h1 12. ♙xh2+ ♘g1 13. ♙cg2+ ♘f1 14. ♙c4+ and mate.

Joshua Green (USA)

124) Win

'Escalator'-problem: 1. ♙b1+ (The escalator must be turned on) 1... ♘h8 2. ♘c2+ (and now the w♙ rides it) 2... ♘h7 3. ♘c3+ ♘h8 4. ♘d3+ ♘h7 5. ♘d4+ ♘h8 6. ♘e4+ ♘h7 7. ♘e5+ ♘h8 8. ♘f5+ ♘h7 9. ♘f6+ ♘h8 10. ♘g6+ (The w♙ has made it to the top of the escalator, so Black turns it off) 10... ♙g7 11. ♙xg7 mate.

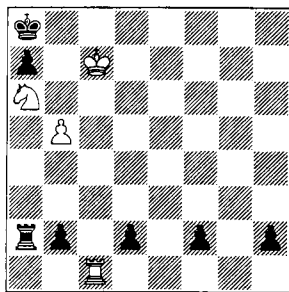
HH: Compare: C. Gavrillov, *Shakhmaty Zurnal* 1897; ♘a2, ♙a1, ♙b1, h7; ♘h8, ♘g7; Win: 1. ♘b2 ♘e8 2. ♘b3+ ♘g7 3. ♘c3 ♘e8 4. ♘c4+ ♘g7 5. ♘d4 ♘e8 6. ♘d5+ ♘g7 7. ♘e5 ♘e8 8. ♘e6+ ♘g7+ 9. ♘f6 ♘e8+ 10. ♘f7+ ♘g7 11. ♙xg7+ mate.

G.Gribin, *Shakhmaty* (Riga) 1968; ♖g2, ♗e7, ♕h1, ♕h2, c4, d7, h3, h4; ♖b7, ♗a4, ♗c2, ♕b8, ♕c8, ♖c1, ♖g8, a6, d2, e2, h6; Win: 1.d8♖++! ♖a8! 2.♗a7+, and 2...♕xa7 3.♖g3+ ♖b8 4.♖f3+ ♖a8 5.♖f4+ ♖b8 6.♖e4+ ♖a8 7.♖e5+ ♖b8 8.♖d5+ ♖a8 9.♖d6+ ♖b8 10.♖c6+ ♖a8 11.♖c7+ ♕b7 12.♕xb7 mate, or 2...♕xa7 3.♕g1+ ♖a8 4.♖f2+ ♖a7 5.♖f3+ ♖a8 6.♖e3+ ♖a7 7.♖e4+ ♖a8 8.♖d4+ ♖a7 9.♖d5+ ♖a8 10.♖c5+ ♖a7 11.♖c6+ ♖a8 12.♖b6+ ♕b7 13.♕xb7 mate.

E.Melnichenko, *Thèmes-64* 1981; ♖g2, ♗e1, ♕g1, ♕h1, ♖f8, ♖g7, e5, f4, g3, h2; ♖e4, ♗h6, ♕b1, ♗c1, ♕b8, ♕c8, ♖g6, a6, b5, c4, d3, e2, f7; 1.♖f2+ ♖d4 2.♖f3+ ♖d5 3.♖e3+ ♖c5 4.♖e4+ ♖c6 5.♖d4+ ♖b6 6.♖d5+ ♖b7 7.♖c5+ ♖a7 8.♖c6+ ♖a8 9.♖b6+ ♕b7 10.♕xb7 mate.

Elisabeth Gamsjäger
(Austria)

Dedicated to Harrie Grondijs

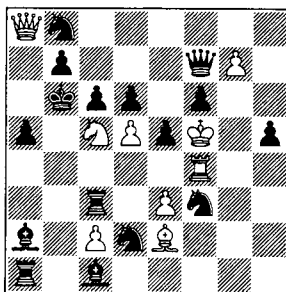

125) Draw

1.♕b1! (1.♗d(h)1? e.g. 1...b1♗ wins 2.♗xb1 ♗c2+ 3.♖d6 ♗c1) 1...♗a5 (1...♗xa6 2.bxa6; 1...♗a3 2.♖c8 ♗c3+ 3.♖c7 mate; 1...♗a1 2.♖c8 (2.b6? axb6)) 2.♖c8 ♗xa6 3.bxa6 h1♗ (or other promotions) e.g. 4.♗xh1 f1♗ 5.♗xf1 d1♗ 6.♗xd1 b1♗ 7.♗xb1 (7.♗d8? ♗h7 8.♗e8 ♗f7 9.♗d8 (9.♗e7 ♗c4+ (9...♗xe7? stalemate)) 9...♗e7 10.♗d6 (10.♗d2 ♗e6+) 10...♗e8+ (10...♗xd6? stalemate) 11.♖c7 (11.♗d8 ♗c6+) 11...♗f7+ 12.♖c6 ♗c4+ 13.♖d7 ♖b8 14.♗e6 ♗d5+ 15.♖e7 ♖c7 wins) stalemate. Stalemate, zugzwang, promotions, cross-check.

HH: no anticipations.

Aleksandr Tiutin (Russia)

126) Win

1.g8♗! ♗xg8 2.♗xb7+ ♖xc5 3.♗a7+ ♖xd5 4.♗xa5+ ♗c5 5.c4+ ♕xc4 6.♗xd2+ ♖xd2 7.♗d4+ exd4 8.♕f3+ ♖xf3 9.e4 mate.

HH: note 3 Knights in initial position. Self-block mate (3 of 5

active) as a minimal (last white piece mates).

Compare: K.Bayer, *Illustrierte Zeitung* 1851; ♖c5, ♗d8, ♗a4, ♕b4, ♕h5, ♖f5, d3, f2; ♖h7, ♗f7, ♗f3, ♕d1, ♕h2, ♖e2, d5, e6, f6, g6; Win: 1.♕b7 ♗xb7 2.♕xg6+ ♖xg6 3.♗g8+ ♖xf5 4.♗g4+ ♖e5 5.♗h5+ (dual: 5.d4+! ♖xd4 6.♗xd4+ ♖f5 7.♗g4+ ♖e5 8.♗h5+ f5 9.♗h8+ and mate, or 8...♗f5 9.♗xh2+ ♗f4 10.♗xf4 mate; Marco Campioli, hhd biii# 01545 1999) 5...♗f5 6.f4+ ♕xf4 7.♗xe2+ ♕xe2 8.♗e4+ dxe4 9.d4 mate.

A.Kakovin, commendation Moscow Ty 1936; ♖e3, ♗c1, ♖e2, f2, f3; ♖e5, ♗e6, ♕g6, c7, d6, e4, f6; Win: 1.f4+ ♖d5! 2.f5 ♕xf5 3.♖f4+ ♖e5 4.♗d1 c6 5.♗d5+! cxd5 6.♖d3+! exd3 7.f4 mate

E.Pogosjants, 2nd Prize Karseladze MT 1970; ♖g6, ♗g7, ♗f3, ♕f4, g2; ♖g4, ♗e4, ♗f7, ♕c4, ♕f8, e3, e5; Win: 1.♗g3+! ♖xf4 2.♖h5! ♗f5+! 3.♖h4 ♕e7+! 4.♗g5+! ♕xg5+ 5.♖h3 ♕e2 6.♗f3+ ♕xf3 7.g3 mate.

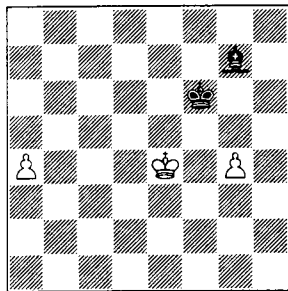
Is it allowed to pick flowers in Nalimov's Graveyard?

by Harrie Grondijs

From the ARVES-website (mastered by Peter Boll with so much competence), I followed the link to "EGTB" which features web-queries to the Nalimov Endgame Tablebases.

It was a real surprise to me that nowadays not only 6-men endings may be looked up but the ending may also hold up to three pawns¹. This allows us to finally ascertain proof of the correctness of a number of classic studies. For a good reason² I first ascertained that the Otten study is correct:

H. Otten
New York World 1891

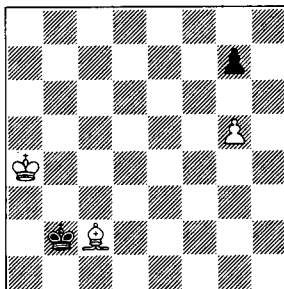
1) Win

Solution: 1.a5 {20} ♔f8 2.♔d5 {19} ♔h6 3.g5+ {18} ♔xg5 4.♔e4 {17} ♔h3 5.♔f3 {16} and wins.

Between the curly brackets I indicate the number of moves until conversion (of the pawn) as given on the website.

Then I looked up the Weenink.

H. Weenink
6e prijs Kagan's Neueste
Schachnachrichten 1920-2

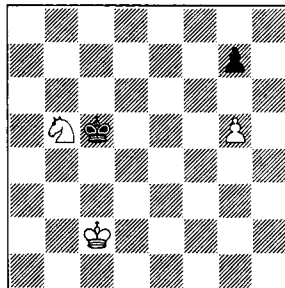
2) Win

Solution: 1.♔b1 {24} (but certainly not 1.g6?? ♔xc2 {26} -1) 1...♔xb1 2.♔b3 {23} ♔c1 3.♔c3 {22} ♔d1 4.♔d3 {21} ♔e1 5.♔e3 {20} ♔f1 6.♔f3 {19} and wins.

And luckily that one was correct as well, be it that after 6...♔g1 both 7.♔g4 and 7.g6 win in 18 more moves.

After some shifting around of the kings and the knight I arrived at the following Knight-version of the Weenink.

H. Grondijs
original

3) Win

Solution: The only road to victory here is 1.♔d3 {26} (PASSIVE GRAVITY as compared to the ACTIVE GRAVITY of the Weenink) 1...♔d5 2.♔d4 {25} ♔e5 3.♔c4 {24} g6 4.♔c5 {23} - a nice example of RELATIVE ZUGZWANG: if White would be allowed to skip the move he would have won in 22 moves (4. pass ♔f4 5.♔e6 {22}), as it stands he requires 23 moves. 4...♔f4 5.♔e6 {22} and wins.

It would seem quite obvious that I hardly deserve to be called the author of this position (all I did was shift the white knight and the kings around the board for a while). But the question can be asked whether then in retrospect the authorship of the Otten, Weenink, Saavedra and many

- 1 In 6-men endings: 4 against 2: all available; 3 against 3 without pawns: all available; furthermore a limited list of 3 against 3 endings with pawns are available.
- 2 For my booklet *De weg terug naar "H. Otten, New York"*

other miniature gems of the game must be taken away from their presumed composers and considered standard positions? Perhaps the publication date plays a role: Otten and Weenink did not know about computer truths and Grundijs does, - at

least is presumed to know. But then where do we draw the line, perhaps the date the Nalimov Tablebase was released for public usage, but when was that exactly? And what if I live somewhere without the chance to consult the Tablebases?

Solution: Pick your flower from a bed of poppies and take it along to offer it to a friend. I am certain the Gardener steps aside and he will smile at you; he might even be waving at you when you finally leave the burial grounds.

Freezer

door Harold van der Heijden

Al jaren verbaas ik me over het feit dat er geen speciale software bestaat om studies op correctheid te controleren. Uiteraard hebben we wel allerlei partijschaak-programma's en de eindspeldatabases. En hiermee komen we, ook dankzij de verbetering van de hardware, inmiddels een heel eind.

Wel besef ik dat dergelijke studie-software niet bepaald een grote afzetmarkt zal hebben. Maar aan de andere kant bestaat er wel degelijk op het gebied van de schaakproblemen speciale software, bijv. Alybadix of Popeye. Mat in enkele zetten is ook wel oplosbaar voor partijschaak-software, maar als het om meerzetten gaat, wordt dat middels de brute-force methode (alle zetten bekijken) al snel de meest krachtige computer te machtig. Daarom heeft men in de genoemde programma's slimme truukjes ingebouwd om flink in het aantal mogelijkheden te snoeien. De controleur kan *a priori* kennis invoeren. Dus in een stelling waar het voor een redelijk deskundig oplosser duidelijk is dat het mat alleen te

realiseren is als de zwarte koning niet het vrije veld in kan snellen, kan bijvoorbeeld het aantal vluchtelden dat wit vrijgeeft beperkt worden. Dit levert spectaculaire winsten in oplossnelheden op (bijv. 2.5 seconden i.p.v. 45 minuten voor een bepaald mat-in-tien probleem). Het is duidelijk dat deze aanpak een bepaald risico meebrengt. Als de ingevoerde kennis niet juist is (in bovenstaand voorbeeld kan de koning toch tijdig worden matgezet als hij de vrije ruimte in mag vluchten) leidt dit tot fouten.

Zoals u waarschijnlijk weet worden eindspeldatabases al terugzettend opgebouwd vanuit matstellingen. Elke stelling waarin wit in één zet in die matstelling kan komen is dus in 1 zet gewonnen. Alle stellingen waarin zwart aan zet niet kan verhinderen dat wit in zo'n stelling terecht komt, zijn dus ook gewonnen, etc. Zodoende wordt een database gemaakt van alle mogelijke stellingen met het betreffende materiaal, waarbij voor elke stelling vastligt of (en hoe) de stelling gewonnen is. En in die database kan men

dus eenvoudigweg opzoeken of een stelling gewonnen is of niet. In feite is het eindoordeel in zo'n stelling (mat) ook *a priori* kennis.

De essentie van het nieuwe programma "Freezer" van de Duitser Eiko Bleicher is nu dat ook andere *a priori* kennis kan worden gebruikt om zo'n database te bouwen. Volgens een recensie van GM Karsten Müller op het internet (Chesscafé, mei 2005) over Freezer is dat idee oorspronkelijk van Lewis Stiller. Maar Bleicher is er dus in geslaagd dit daadwerkelijk te implementeren in zijn programma.

Freezer kan gebruik maken van eindspeldatabases. Alle databases tot en met 5 stukken zal iedere serieuze tester wel op zijn computer hebben staan. Veel 6-stukken eindspelen zijn via internet raadpleegbaar, maar een tikje te omvangrijk om op de harde schijf paraat te hebben (de huidige 6-stukken databases beslaan nu zo'n 800 Gb).

Maar daarnaast kan (moet) men andere *a priori* kennis invoeren:

1) Slagzetten: voor elk stuk in de stelling moet worden aangegeven wat het oordeel zal zijn als dit stuk geslagen wordt (ook terugslaan kan apart worden beoordeeld); d.w.z. winst/verlies of remise. Als zo'n slagzet resulteert in een stelling die in de eindspel-databases is op te zoeken, hoeft uiteraard geen oordeel te worden gegeven.

2) Velden: voor elk stuk kan worden aangegeven wat het oordeel is als het op een bepaald veld komt te staan. Het doel daarvan is tweeledig: de benodigde a priori kennis (als de ♖ op de 7e rij komt, wint wit), maar ook om de database in de perken te houden. Als duidelijk is dat de koningen niets te zoeken hebben op de damevleugel, kunnen zeer veel stellingen van de database worden uitgesloten.

3) Promotie: als een pion promoveert, wat is dan het oordeel (rekening houdende met eventueel slaan en nogmaals terugnemen)? Men kan overigens ook het promotiegebied tot verboden gebied voor de pionnen verklaren als dat niet aan de orde is in de "velden"-optie.

Na het invoeren van alle gegevens, genereert Freezer een specifieke database die daarna gebruikt kan worden om de studie te testen. Hierbij geldt uiteraard dat de correctheid valt of staat met de juistheid van de ingevoerde kennis. Maar in elk geval levert Freezer ideeën (duals, incorrectheden) die daarna nog eens met normale schaaksoftware aan een

onderzoek kunnen worden onderworpen. De database kan op de vaste schijf worden bewaard, om later opnieuw te gebruiken.

Het is de kunst om de database zoveel mogelijk te beperken, en sowieso protesteert Freezer al als het beschikbare computer-geheugen ontoereikend is. Dan is het zaak om te proberen de definities verder in te perken. Sommige databases kunnen met gemak een paar honderd megabytes groot zijn, en kosten enkele uurtjes om te genereren. Da's natuurlijk niet zo handig om even een studie op correctheid te testen.

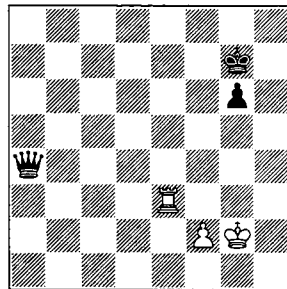
Na een weekje testen heb ik er wat handigheid in gekregen. Freezer heeft flinke toegevoegde waarde op de volgende onderdelen:

1) **6-stukken eindspelen met meerdere pionnen.** Deze zijn nog nauwelijks on-line beschikbaar. Maar omdat Freezer in feite in soort sub-database van de volledige 6-stukken database met het betreffende materiaal kan genereren, is dit qua computertijd en omvang voor een normale PC behapbaar.

2) In stellingen met **gefixeerde stukken** (met name pionnen), werkt Freezer optimaal. Dit brengt sowieso 6- en 7-stukken databases met gefixeerde pionnen binnen de mogelijkheden. Het met Freezer analyseren van 6-stukken studies met allemaal "vrije" stukken is geen optie.

3) **vestingen.** Dat is het zwakke punt van normale schaaksoftware en het sterke punt van

Freezer. Niet voor niets gebruikt Eiko Bleicher in zijn documentatie de bekende Toren tegen Dame vesting als voorbeeld:

Vesting?

Zonder pion g6 is dat op te zoeken in een 5-stukken database. Maar is dit nou ook remise met die pion op g6?

In de slagzetten-optie wordt eenvoudigweg gedefinieerd dat alle stellingen moeten worden opgezocht in 5-stukken databases. Dan gaan we eigen kennis invoeren: in de velden-optie wordt vastgesteld dat de witte toren alleen op de velden e3 of g3 mag komen, en dat andere zetten verliezen. De zwarte pion mag alleen op de velden g3 t/m g6 staan. Mocht die pion op g2 komen dan wint zwart. We laten de velden g3 t/m g6 open en geven aan dat alle andere velden zouden winnen. Nog belangrijker (uit kennis-oogpunt) is dat de witte pion helemaal niet mag spelen, want dan is het geen vesting meer. De ♖ mag natuurlijk niet het vrije veld in. We laten toe dat de ♖ op de velden e1-e4-h4-h1 mag staan. De velden van de ♘

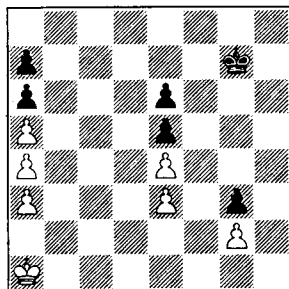
doen er op het eerste gezicht niet zoveel toe. Nou ja, stel nou dat die z♙ op e1 kan komen? Voor de zekerheid voeren we in dat als de z♙ op de eerste 3 rijen kan komen, dat zwart dan wint.

Mogelijk zouden er nog andere inperkingen kunnen worden gekozen, maar omdat het genereren van deze database slechts enkele minuten kost, laten we het hierbij. Freezer herkent de vesting, en laat desgewenst voor elke zet (of stelling) het oordeel van de gegenereerde database zien.

4) pionnenstudies met corresponderende velden

Vooraf stellingen waarin de pionnen gefixeerd zijn (zelfs al zijn er veel meer dan in totaal 6 stukken), werkt dat uitstekend. In het algemeen geldt dat als de witte koning een zwarte pion kan slaan, de stelling gewonnen is. Vermoedelijk zal het zelfs goed werken als men de sleutelvelden als winstvelden voor de witte koning definieert. Dergelijke studies, die meestal te moeilijk zijn voor normale schaaksoftware, zijn een fluitje van een cent voor Freezer!

**J.Buis & R.Hendriks,
Spiegelen, Springen,
Schuiven, Draaien 1993**

Wit wint

Alle pionnen worden gefixeerd (door aan te geven dat als de witte pionnen op andere velden komen, zwart wint en omgekeerd). Verder wordt aangegeven dat als wit een zwarte pion slaat, wit wint (en voor de zekerheid ook dat als zwart een witte pion slaat dat zwart dan wint).

Het genereren van de database kost minder dan een seconde.

De bedoelde oplossing was: 1.♔a2! ♚f7 2.♖b1 ♚g8 3.♖b2 ♚f8 4.♖b3 ♚e8 5.♖c2 ♚f7 6.♖c3 ♚e7 7.♖c4 ♖d6 8.♖d3 ♖c5 9.♖c3! ♖d6 10.♖d2! ♖c5 11.♖d3! ♖d6 12.♖e2 ♖c5 13.♖f3 ♖c4 14.♖xg3 wint.

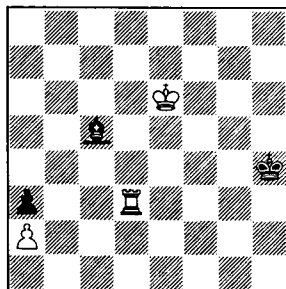
Freezer stelt echter de zet 5.♖b4 voor. Na 5...♖d7 6.♖c5 ♖c7 7.♖c4 ♖c6 8.♖d3 ♖c5 9.♖e2 ♖c4 10.♖f3 ♖d3 11.♖xg3 wint wint.... Tenminste volgens Freezer, of eigenlijk volgens de definitie. Als wit een zwarte pion kan slaan, dan won het toch? Hier blijkt het gevaar van ondoordachte definities. Want zwart speelt 11...♖xe3 en wint zelfs.

Dus even opletten: als de zwarte koning op d3 kan komen (dus voordat wit de pion op g3 slaat is het mis). Dus een nieuwe regel toegevoegd aan de database definitie: zwart maakt remise als de z♙ op d3 komt. Opnieuw genereren van de database en klaar is Kees. Toch wil Freezer nog steeds 5.♖b4 spelen: 5...♖d7 6.♖c5 (ook 6.♖c3) 6...♖c7 7.♖c4 ♖d6 8.♖d3! ♖c5 (of ook 9.♖c3 ♖d6 10.♖d2) 9...♖c4 10.♖c2! ♖c5 11.♖d3 en wint als in de oplossing. Dus 5.♖b4 is wel degelijk een dual!

(Bovendien is er in de hoofdvariant nog 7.♖d2! ♚f6 8.♖d3! ♚e7 9.♖e2, en verderop nog 9.♖d2).

Ook heb ik het beroemde eindspel van Jan Timman tegen Velimerovic in Rio de Janeiro 1979 als test genomen voor Freezer. Of beter gezegd de een sleutelstelling van Jan Timmen en Ulf Andersson die ten tijde van het toernooi een hele week de tijd hadden om dit eindspel te analyseren. Toen ik de stelling in de krant zag staan en vervolgens vrijwel identieke stellingen in de boeken van Chéron vond heb ik nog bijna de schaakbond gebeld zodat die weer Timman konden laten weten dat hij vooral 'in Chéron' moest kijken. Maar dat hadden onze helden uiteraard al gedaan, en ze wisten het uiteindelijk de analyses van Chéron zodanig te verbeteren dat het eindspel binnen de 50 zetten gewonnen bleek. Uiteraard zonder computers en databases!

In o.m. Timman's *Studies and Games* pag. 127 e.v. is dit verhaal uitvoerig besproken. Hier de genoemde sleutelstelling (pag. 134 in het boek):

Zwart aan zet

27...♙f8 28.♗f6! ♚c5 29.♗f7!
 ♜g4 30.♞c3 ♙d6 31.♗e6 ♙f8
 32.♞c8 ♙h6 33.♞c4+ ♜g5
 34.♗f7 en 35.♞c3 en wint de
 pion.

Juist dit soort stellingen is ideaal om met Freezer te bekijken. Het is helemaal niet nodig om dan over een volledige 6-stukken database te beschikken, want alleen stellingen met het pionnenpaar op a2 en a3 zijn relevant. Overigens is, zover ik weet, dit 6-stukken eindspel nog niet op internet raadpleegbaar.

De pionnen zijn gefixeerd; zo kan de witte pion nooit iets slaan, en als de zwarte pion geslagen wordt (en zwart kan niet meteen terugnemen) dan is de stelling voor wit gewonnen. Sowieso kan Freezer bij elke slagzet terugvallen op 5-stukken eindspelen, dus deze gevallen hoeven niet gedefinieerd te worden. Freezer doet er nog wel klein uur over om deze database

te genereren..... (met bijna 89 miljoen stellingen).

Maar komt dan wel met een interessante nieuwigheid (?):
 27...♙f8 28.♗f7! ♚c5 29.♞c3
 ♙d6 30.♗f6! ♜h5 (30...♙f8
 31.♞c8 ♙d6 32.♗e6) 31.♞c4!
 ♙f8 32.♗f7 ♙d6 33.♞d4 en
 wint pion a3. Een aardige, kleine systematische manoeuvre!

Logischerwijs vragen we ons af waarom Freezer hier 4...♜g4 als inferieure verdediging ziet. Dat hangt een beetje van toevalligheden aan elkaar: 4...♜g4 5.♞c6! en nu 5...♙f8 6.♗f7, 5...♙g3 6.♞a6 ♙h4+ 7.♗e6(f7). Het leukste is 5...♙f4 6.♞c4! en zwart zit met de handen in het haar, want de enige redelijke mogelijkheid 6...♗f(g)3 kost na 7.♞c3+ meteen de pion.

Wat valt er nog te wensen? Het moge duidelijk zijn dat Freezer een beetje op de grens dartelt van wat beschikbaar is op normale PC's (5-stukken eind-

spelen) en/of wat men kan vinden op internet (bepaalde 6-stukken eindspelen) en het voorheen onbereikbare (andere 6-stukken eindspelen, vooral met pionnen) of voor computers onbehandelbare (vestingen, studies gebaseerd op corresponderende velden-theorie). Bepaalde uitbreidingen lijken me wel zeer noodzakelijk, bijvoorbeeld conditionele "rules". Als voorbeeld nemen we even het Timman-eindspel. Stel dat slagzetten niet op te zoeken zouden zijn in 5-stukken databases. De regel dat als wit pion a3 slaat, zwart dan terugneemt, en wit weer terugneemt (ik bedoel uiteraard ♞xa3, ♙xa3, ♜xa3) zou moeten worden uitgebreid met de regel dat de zwarte koning dan ver genoeg weg moet staan.

Meer informatie over Freezer is te vinden op
www.freezerchess.com

Harold van der Heijden eindspelstudiedatabase III

door Harold van der Heijden

Recent (1 juni) heb ik een nieuwe versie van mijn database uitgebracht. In totaal omvat de database nu 67.691 studies en dat is naar ik schat zo'n 80% van wat ooit gepubliceerd is.

Met dit project ben ik eind jaren tachtig begonnen. Ik verzamelde al jarenlang studies (met toren en/of looperpromoties) op kaartjes. Met fatsoenlijke computermoge-

lijkheden (computers waren voor mij al eind jaren 70 een andere fascinatie) werd dat verzamelen een stuk eenvoudiger, en ik besloot op een bepaald moment maar alle studies op te gaan nemen in een database. De eerste jaren stuurde ik gratis floppies naar iedereen die de database maar wilde hebben. Dat gaf me toch een gedoe. Ik heb avonden aan de

telefoon gezeten met individuen die me zowat wilden dwingen dat ik (bijv.) als broncode voor de *Wiener Schachzeitung* toch echt "WS" moest hanteren; 'want dat is de internationale standaard', en met ontelbare andere moppers. Eigenwijs als ik ben heb ik gewoon doorgegaan op mijn eigen manier, en heb pas in de loop der jaren wat zaken veranderd. Aan het begin

Inhoudsopgave 17e jaargang nummer 2

		pag
Redactioneel	Harold van der Heijden	1
Jammer... of toch niet?	Julien Vandiest	2
Wit begin en gelykop!	Harold van der Heijden	5
Porterfield Rynd		
and Saavedra revisited	John Beasley	6
Experts on Excelsior	Martin van Essen	7
Humor Tourney VI	Harold van der Heijden	11
Is it allowed to pick flowers		
in Nalimov's Graveyard?	Harrie Grondijs	15
Freezer	Harold van der Heijden	16
Harold van der Heijden		
eindspelstudiedatabase III	Harold van der Heijden	19
Humor Tourney, final award	Harold van der Heijden	20

ISSN 1386-5404